

رابطه بین موانع اداری مرتبط با مالیات و خصوصیات کسب‌وکارهای کوچک و متوسط، شواهدی از کشور اسلونی^۱

دژان راوژلی^۲ (دانشکده مدیریت دولتی، دانشگاه لیوبلیانا، لیوبلیانا، اسلونی)

الکساندر آریستونیک^۳ (نویسنده مسئول، دانشکده مدیریت دولتی، دانشگاه لیوبلیانا، لیوبلیانا، اسلونی)

مترجم: افسانه عباسیان

مقدمه

کسب‌وکارهای کوچک و متوسط بسیار مهم هستند، به‌ویژه در اقتصادهای کوچک مانند کشور اسلونی، چرا که مظهر قدرت رشد و تولید شغل به‌شمار می‌آیند. در کشور اسلونی این کسب‌وکارها نماینده تقریباً کل جمعیت موسسات مالی هستند که بیش از ۷۲ درصد مستخدمین و حدوداً ۶۳ درصد ارزش افزوده را شامل می‌شوند. (کمیسون اروپا، ۲۰۱۷).

هرچند، در مقایسه با کسب‌وکارهای بزرگ؛ موسسات مالی کوچک و متوسط اغلب کارایی و عملکرد بدتری دارند و این امر در سوددهی کمتر، تعویض و جابجایی بیشتر کارکنان و نرخ بقای پایین‌تر انعکاس پیدا می‌کند. (پارلمان اروپا، ۲۰۱۶)

به جرات می‌توان گفت که هر سه این موارد از موانع و مشکلات کسب‌وکارهای کوچک و متوسط نشأت می‌گیرند و مشخصاً در تقابل اروپا و اسلونی نشان داده می‌شوند.

در ادبیات اقتصادی، موانع و مشکلات متعددی وجود دارند که مشخص می‌کند کسب‌وکارهای کوچک و متوسط با آنها مواجه هستند، به همین دلیل رفع این مشکلات از اهمیت زیادی برخوردارند. به‌ویژه در شرایط بهبود فضای اشتغال و دستیابی به موفقیت و رقابت بیشتر اقتصادی.

بطور کلی موانع اداری و اجرایی شامل همه چیزهایی است که فعالیت‌های اشتغال را بطور نادرست و غیرقابل توجیه مختل می‌کند. این موانع کلیه هزینه‌هایی را که از دل قوانین اجرایی غیرضروری ریشه می‌گیرند و برای بنگاه‌های مالی تعهد پرداخت ایجاد می‌کند را شامل می‌شود.

مشکلات اجرایی یک بار سنگین را ایجاد می‌کند که برای موفقیت و پیشرفت علایق مردم واقعاً ضروری نیستند و هیچ‌گونه

چکیده

قانون‌گذاری و رفتار مقامات مالیاتی در تعیین مقرراتی که بنگاه‌ها بایستی مطابق با آنها کار کنند، در تعیین کل فضای کسب‌وکار نقش بسیار مهمی دارند. بدین ترتیب پیچیدگی قوانین؛ موجب تحمیل مشکلات اداری و مسایل غیرضروری می‌شود و به تبع آن پیشرفت فعالیت‌های کارآفرینی را محدود می‌کند. هدف اصلی این مقاله این است که مشخص کند آیا رابطه‌ای میان رویارویی با موانع اداری در زمینه انطباق مالیاتی و گزارشات مالی و ویژگی‌های مختلف موسسات کوچک و متوسط وجود دارد یا خیر.

طراحی / روش‌شناسی و رویکرد: انجام یک بررسی میدانی و استفاده از یک روش آماری پارامتری بر روی نمونه‌ای از ۲۹۳ کسب‌وکار کوچک و متوسط اسلونیایی.

یافته‌ها: نتایج تجربی نشان می‌دهد که از نظر آماری تفاوت معناداری در خصوصیات بین موسسات اقتصادی که موانع اداری بیشتر از حد میانگین و آنهایی که کمتر از حد متوسط در زمینه تمکین مالیاتی و گزارشات مالی دارند، وجود دارد.

پیامدهای عملی: یافته‌های کلی نشان می‌دهد که مقامات نظارتی این نکته را در نظر می‌گیرند که پیچیدگی موانع اداری مربوط به مالیات دارای بهایی است که منجر به بدتر شدن فضای کسب‌وکار برای موسسات اقتصادی کوچک و بزرگ و عملکرد آنها می‌شود.

خاستگاه / ارزش: استفاده از یک مجموعه داده جامع شامل موسسات اقتصادی کوچک و بزرگ کشور اسلونی که با ادغام چندین منبع داده، یعنی بررسی میدانی، ترازنامه و داده‌های صورت سود و زیان، نشان‌دهنده خاستگاه و ارزش اصلی مقاله است.

واژگان کلیدی: موانع اداری، پیچیدگی مالیات، گزارش حسابداری و مالیات، کسب‌وکارهای کوچک و متوسط، اسلونی

1. Administrative barriers in the Ukrainian economy and the conceptual formulation of the problem of their forecasting
2. H. Kaplenko
3. V. Volchik

اجرایی زیادی وجود دارد. به طور کلی تمکین مالیاتی، اجرای مقررات مربوط به مالیات توسط افراد و پرداخت کنندگان مالیات مطابق قانون از سر رضایت و رغبت و بدون اجبار تعریف می شود. (جیمز و الی، ۲۰۰۲) بدین ترتیب اجرای مقررات شامل گزارش صحیح و بر مبنای مالیات، محاسبه دقیق میزان تعهد و بدهی های مالیاتی، گاه تکمیل اظهارنامه مالیاتی و پرداخت به موقع مبلغی است که به عنوان مالیات پرداخت می شود که این هم مستلزم ثبت کامل سوابق مالی است.

با وجود وسعت، بی ثباتی و تناقض مقررات موجود در زمینه گزارش و پرداخت مالیات، مشاغل کوچک و متوسطی که با مشکلات اجرایی بیشتری مواجه هستند، اثربخشی اقتصادی و توانایی پرداخت ضعیف تر و بدتری در اجرای قوانین خواهند داشت. بر همین اساس فرضیات زیر مطرح می شوند:

فرضیه ۱: کسب و کارهای کوچک و متوسطی که مشکلات اجرایی بیشتری در زمینه انطباق مالیات و گزارش مالی دارند، عملکرد بدتری دارند.

فرضیه ۲: کسب و کارهای کوچک و متوسطی که مشکلات اجرایی بیشتری در زمینه انطباق مالیات و گزارش مالی دارند، کارایی و اثربخشی بدتری دارند.

فرضیه ۳: کسب و کارهای کوچک و متوسطی که مشکلات اجرایی بیشتری در زمینه مالیات و گزارش مالی دارند، توان پرداخت ضعیف تری دارند.

مضاف بر این، سایر ویژگی های این مشاغل نیز ممکن است در شرایط مواجهه با مشکلاتی از این قبیل (در زمینه مالیات و...) تغییر پیدا کنند.

بدین معنی که همه مشاغلی که در زمینه های مختلف فعال هستند، روزانه تحت تاثیر همین گزارشات مالی قرار دارند و این امر می تواند فعالیت تجاری کسب و کارهای کوچک و جوان را مختل کند. یعنی بطور کلی آن دسته از مشاغلی که در مراحل ابتدایی توسعه و پیشرفت هستند و مترصد فرصتی برای تجارت اغلب با فقدان آگاهی از قوانین و مقررات مربوط به مالیات و استانداردهای مالی روبرو می شوند. درست مثل اصول و ارکان اجرایی مالیات و قوانین مالی.

فرضیه ۴: کسب و کارهای کوچک و متوسطی که مشکلات اجرایی بیشتری در زمینه انطباق مالیات و گزارش مالی دارند، جوان تر هستند. فرضیه ۵: کسب و کارهای کوچک و متوسطی که مشکلات اجرایی بیشتری در زمینه انطباق مالیات و گزارش مالی دارند، پرداخت کنندگان کوچک تری هستند.

روش تحقیق و داده ها

پایگاه داده های بی نظیر برای تحلیل مشاهدات، بر حاصل ترکیب

توجیه منطقی ندارند و بی آنکه آسیبی به علایق و خواسته های مردم وارد شود قابل حذف هستند. این موانع و مشکلات در زمینه های مختلف وجود دارند و طبق گزارش مالی و مقررات مربوط به مالیات بسیار حایز اهمیت هستند.

بر اساس گزارش ارایه شده از سوی بانک جهانی، کشور اسلوانی در پرداخت مالیات هنوز هم نسبت به برخی دیگر از اعضای کشور های اتحادیه اروپا (مثل ایرلند، دانمارک، و انگلیس) عقب است. (بانک جهانی، ۲۰۱۷) تلویحا این بدان معناست که هنوز پتانسیل زیادی برای بهبود و پیشرفت مشروط بر کاهش و حذف مشکلات اجرایی در این حوزه وجود دارد.

افزون بر این اهمیت این موضوع زمانی بیشتر می شود که بدانیم هر یک از کسب و کارها به تنهایی ملزم به پرداخت مقرری های عمومی و ثبت گزارش های مالی و حسابداری هستند.

اساسا هدف اصلی این مقاله این است که مشخص کند آیا رابطه ای میان درک و رویارویی مشکلات اجرایی حوزه قدرت پرداخت، تمکین مالیات و گزارش مالی با ویژگی های مختلف کسب و کارهای کوچک و متوسط وجود دارد؟ به عبارت دیگر آیا تفاوت هایی در ویژگی های این مشاغل از نظر میزان درگیری با این مشکلات (کمتر و بیشتر) وجود دارد یا خیر؟

ادامه بخش های این مقاله متشکل است از:

در بخش بعدی مروری بر ادبیات ارایه می شود. سپس داده ها و روش های تحقیق توصیف می شوند. در بخش بعدی آن نتایج تجربی و مشاهدات بیان می شوند و در آخر مقاله با نتیجه گیری و تمرکز بر یافته های اصلی پایان می پذیرد.

مروری بر ادبیات

قوانین شفاف و روشن ضرورتی است برای ایجاد فضای کسب و کار دوستانه. ادبیات علمی نشان می دهد که اقتصادهای دارای قوانین بهتر، سریع تر رشد می کنند. (دهالکو و مک لیش و رامال هو، ۲۰۰۶). اکثر کشورهای عضو اتحادیه اروپا به دنبال کاهش بوروکراسی هستند تا از این طریق فضای اشتغال بهتری ایجاد شود. (آریستونیک و ابادیک، ۲۰۱۵). به هر حال مقررات قانونی دشواری که در سال های اخیر در کشورهای عضو اتحادیه اروپا مصوب شده اند و اجرای آنها طولانی و خسته کننده است، موجب تحمیل بار سنگین و طاقت فرسای بر کسب و کارها می شود.

در قسمت ادبیات به خوبی ثابت شده است که مشکلات اجرایی ناشی از قوانین و مقررات موجود سد راه عملکرد، بهره وری و رشد بخش خصوصی می شود و این مشکلات عمیقا با کسب و کارهای کوچک و متوسط مرتبط هستند. (بارتلت و بوکوی، ۲۰۱۱)

در خصوص گزارش مالی و انطباق مالیاتی نیز مشکلات اداری و

یک ضریب محاسبه می‌شود): نسبت بین درآمد حاصل و هزینه‌های به بار آمده. این نسبت عملکرد شرکت را منعکس می‌کند و ارزش بیشتر این شاخص به معنای بهره‌وری بیشتر شرکت است. دوره تعویق بدهی‌ها-توانایی پرداخت: (بر حسب روز) به عنوان حساب‌های پرداختی تقسیم بر هزینه کالاهای فروخته شده. (کالاهای فروخته شده بیش از ۳۶۵ مورد محاسبه می‌شود) که مشخص‌کننده مدت زمان متوسط میان خرید و عرضه، مواد و نیروی کار و پرداخت پول نقد برای هر یک از آنها است. مقدار کمتر این شاخص دلالت بر این دارد که شرکت در زمان کوتاه‌تری بدهی‌های خود را پرداخت می‌کند.

سن و قدمت کسب و کار: (در ۵ سطح اندازه‌گیری می‌شود)

- ۱- کمتر از یک سال
- ۲- بین ۱ تا ۵ سال
- ۳- ۶ تا ۱۰ سال
- ۴- ۱۱ تا ۲۰ سال
- ۵- بیش از ۲۰ سال

این شاخص بیانگر مدت زمان حیات و موجودیت اشتغال است. مالیات بر سود اجرای فعالیت‌های معمول - اندازه و حد و حدود مالیات‌دهنده: (در کشورهای عضو اتحادیه اروپا محاسبه می‌شود) مقدار مالیاتی است که شرکت مجبور است از سود مشمول مالیات پرداخت کند که تعیین‌کننده اندازه مالیات‌دهنده است. به منظور آزمون همه فرضیه‌های مطرح شده، آزمون T دو نمونه مستقل اجرا شده است. این روش آماری به عنوان یک شاخص در نظر گرفته شده است تا به روش استحکام بیشتری ببخشد و معمولاً برای روشی بکار می‌رود که تفاوت‌های میانگین بین دو گروه را بدست می‌آورد (راش، تویشر و گیارد، ۲۰۰۷). بنابراین کل نتایج به صورت ارزش‌های میانگین ارائه می‌شوند.

نتایج تجربی

هدف بررسی تجربی تعیین این است که آیا تفاوتی در ویژگی‌های کسب و کارهایی که با مشکلات اجرایی کمتر و آنهایی که مشکلات بیشتری دارند، وجود دارد یا خیر. نتایج آزمون T در جدول شماره یک ارائه می‌شود.

نتایج نشان می‌دهد که اختلاف آماری چشمگیری میان کسب و کارهایی که مشکلات اجرایی مالیاتی کمتری دارند و آنهایی که با مشکلات بیشتری درگیر هستند وجود دارد. مقایسه میان این دو گروه کسب و کار نشان می‌دهد آنهایی که از حد معمول مشکلات بیشتری دارند، عملکرد بدتر (۲۷،۵۲ در مقایسه با ۵۹،۱۸)، بهره‌وری کمتر (۱،۰۳ در مقایسه با ۱،۱۰)، بدهی بیشتر و توان پرداخت ضعیف‌تری (۱۱۳،۹۴ نسبت به ۶۹،۷۷) نسبت به دیگری دارند.

داده‌های پژوهش و داده‌های گزاره‌های مالی کسب و کارهای کوچک و متوسط ساخته شده است. گردآوری داده‌ها در دو مرحله متوالی انجام شد. اولین مرحله مربوط به جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه است. محتوای پرسشنامه‌ها توسط متخصصین دو حوزه اقتصاد و حقوق تهیه شده است و پیشنهاداتی نیز از سوی اساتید و صاحب‌نظرانی همچون نمایندگان اتاق صنعت و بنگاه‌های اقتصادی کوچک اسلوونی از جمله کارآفرینان مورد استفاده قرار گرفته است. پرسشنامه شامل ۳۹ سوال است که یکی از آنها از نوع سوالات باز است و بخش‌های کلیدی مختلفی را که کسب و کارهای کوچک و متوسط با مشکلات اجرایی می‌توانند مواجه شوند را دربرمی‌گیرد. پاسخ‌دهندگان می‌توانستند در صورت نامناسب و بی‌ربط بودن محتوا برای آنها، سوالات اصلی را خالی بگذارند. پرسشنامه‌ها طی سه ماه (از آوریل ۲۰۱۷) از طریق نظر میدانی توزیع شدند. نظرسنجی‌ها منتج به ۶۵۲ پاسخ شد. این داده‌ها با گزارش اظهارات مالی موسسات که توسط آژانس جمهوری اسلوونی جهت ثبت قانونی و حقوقی خدمات مربوطه تهیه شده بود، تلفیق شد.

با توجه به حذف تعدادی از موسسات مالی نوپا و برخی دیگر از موسسات که به سوالات پاسخ نداده‌اند (موسسات به اصطلاح قالبی) نمونه به مقیاس کوچک‌تری تقلیل پیدا کرد.

ضمناً آنهایی که جواب‌های نادرست به سوالات داده بودند نیز از تعداد نمونه‌ها کسر و محاسبه نشدند. مگر آنهایی که در پاسخ گفته بودند برای انجام تعهدات و وظایف اجباری بدون برون‌سپاری، در هفته کمتر از یک ساعت زمان نیاز دارند. به منظور تجزیه و تحلیل تجربی در این مقاله، کسب و کارهای کوچک و متوسط بر اساس میزان درک و برداشت خود از مشکلات اجرایی در زمینه گزارش مالی و تمکین مالیات دسته‌بندی شده‌اند. از این نمونه آنهایی که موانع برای آنان در حد متوسط بود مستثنی هستند. به عبارت دیگر تحلیل شامل آنهایی می‌شود که کمترین مقدار و آنهایی که بیشترین مقدار را شاهد بوده‌اند (نسبت به میانگین) و نهایتاً نمونه کسب و کارهای کوچک و متوسط که در تحلیل استفاده می‌شود مشتمل بر ۲۹۳ موسسه مالی اسلوونیایی هستند. در بررسی تجربی (تجزیه و تحلیل تجربی) از متغیرهای زیر استفاده می‌شود:

درآمدهای مالیاتی به هزینه عملیاتی (به عنوان ضریب اندازه‌گیری می‌شود): نسبت فروش به ارزش دارایی‌های ثابت است. (در ترازنامه). این نشان می‌دهد که چگونه شرکت از دارایی‌های ثابت خود برای ایجاد فروش استفاده می‌کند. ارزش بیشتر این شاخص به معنی کارایی بهتر کسب و کار شرکت است و نشان می‌دهد که شرکت بطور موثری از سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت برای ایجاد درآمد استفاده کرده است.

درآمد عملیاتی به هزینه‌های عملیاتی - کارایی تجارت (به عنوان

علاوه بر این، نتایج نشان می دهد مشاغل دارای موانع و مشکلات اجرایی بیشتر، جوان تر و نوپا هستند. (۳,۳۹ در مقایسه با (۳,۷۱) و به نسبت سود کمتر و مالیات کمتری می پردازند.

جدول شماره ۱- نتایج آزمون T با توجه به رابطه میان موانع اجرایی مرتبط با مالیات و ویژگی های کسب و کارهای کوچک و متوسط

متغیر	گروه کسب و کارهای کوچک و متوسط	تعداد کل / جمعیت	میانگین	سطح معناداری
عملکرد جاری	AB زیر میانگین	۱۵۰	۵۹/۱۸	*./۰۱۸
	AB بالای میانگین	۷۳	۳۷/۵۲	
بهره وری اشتغال	AB زیر میانگین	۱۸۰	۱/۱۰	*./۰۲۵
	AB بالای میانگین	۸۸	۱/۰۳	
توانایی پرداخت تعهدات	AB زیر میانگین	۱۸۰	۶۹.۷۷	*./۰۳۶
	AB بالای میانگین	۸۸	۱۱۳.۹۴	
سابقه موسسه	AB زیر میانگین	۱۹۵	۳.۷۱	/۰۴۰
	AB بالای میانگین	۹۸	۳.۳۹	
اندازه پرداخت کننده مالیات	AB زیر میانگین	۱۰۳	۱۳۷۸۵.۲۹	*./۰۴۸
	AB بالای میانگین	۵۵	۴۳۹۵.۰۰	

توجه: شاخص های آماری مهم، اندازه نمونه ممکن است بر اساس متغیرهای فردی تغییر کنند.

منبع: پرسشنامه پیمایشی، ۲۰۱۷

بر اساس نتایج تجربی، فرضیات تایید شدند. تمام یافته های فوق الذکر در راستای یافته های سایر نویسندگانی است که رابطه میان مشکلات اجرایی و عملکرد کسب و کارها را بررسی کرده اند. (بارتلت، ۲۰۰۱)

نتیجه گیری

ملاحظه ای میان کسب و کارهای کوچک و متوسطی که با موانع بیشتری در زمینه گزارشات مالی و پرداخت مالیات دست و پنجه نرم می کنند و آنهایی که مشکلات کمتری از این جنس دارند، وجود دارد. علاوه بر آن عملکرد، کارایی و بضاعت پرداخت ضعیف تری دارند و در ضمن جوان تر هستند و نسبت به سودشان مالیات کمتری می پردازند.

طبق نتایج بدست آمده، ثابت شده است که ارتباط چشمگیری بین مشکلات اجرایی مربوط به مالیات و ویژگی های موسسات اقتصادی کوچک و متوسط وجود دارد.

روشن است هر چه مشکلات اجرایی بیشتر باشد، عملکرد ضعیف تر و بدتر است. کاهش این موانع موجب تشویق و ترغیب کارآفرینی می شود. آنچه گفته شد از اهمیت زیادی برخوردار است، بویژه در اقتصادهای کوچکی مانند اسلوونی که کسب و کارهای کوچک و متوسط منبع منسجم و یکپارچه ای از تولید شغل و رشد اقتصادی را فراهم می آورد.

اگرچه اسلوونی تلاش می کند تا بطور مستمر با ساده کردن مقررات

تقریباً کل اقتصاد کشور اسلوونی متکی بر کسب و کارهای کوچک و متوسط است. از این رو نقش مهمی را در رشد اقتصادی و ایجاد شغل ایفا می کند. در کل به نظر می رسد کسب و کارهای کوچک و متوسط عملکرد بدتری نسبت به شرکت های بزرگ دارند که این امر در سود کمتر، تعویض و جابجایی بیشتر کارکنان و نرخ پایین تر بقاء، نمود پیدا می کند. این کسب و کارها بیشتر در معرض مشکلاتی از جنس پرداخت مالیات و گزارشات مالی قرار می گیرند که خود مانع فعالیت های تجاری می شوند. بدیهی است هزینه های مرتبط با توانایی پرداخت مالیات با اندازه موسسه خیلی تغییر نمی کند. به همین دلیل به عنوان یک هزینه ثابت در نظر گرفته می شود. ثبات هزینه مزبور توأم با بهره وری کمتر مشاغل کوچک تر در مواجهه با مقررات، موجب نامتناسب بودن مسائل اجرایی می شود. این امر بیشترین دلیل چالش برانگیز بودن مقررات مالیاتی برای موسسات کوچک و متوسط را نشان می دهد.

نتایج تجربی این مقاله موید این است که اختلافات آماری قابل

و فرایندهای مربوط به مالیات و گزارش مالی، موجب بهبود این قوانین شود، اما هنوز جا برای توسعه و بهسازی شرایط طراحی و سیاست‌گذاری مالیاتی و کاهش چالش‌ها وجود دارد. مهم است که مقامات نظارتی در نظر داشته باشند که پیچیدگی موانع اجرایی مالیاتی نتیجه بسزایی در وخامت و تیرگی فضای اشتغال کسب-و کارها و عملکرد خود دارند. در این خصوص اجرای قانون تجارت کوچک اروپا با تاکید بر دیدگاه انتقادی هنگام تصویب قانون و سیاست‌ها، از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است.

1. Agency of the Republic of Slovenia for Public Legal Records and Related services (AJPES). 2017. Financial data and indicators. Ljubljana: Agency of the Republic of Slovenia for Public Legal Records and Related services.
2. Aristovnik, A., Obadić, A. 2015. The impact and efficiency of public administration excellence on fostering SMEs in EU countries. *Amfiteatru Economic*, 17(39), 761-774.
3. Bartlett, W., Bukvič, V. 2001. Barriers to SME growth in Slovenia. *MOST: Economic Policy in Transitional Economies*, 11(2), 177-195.
4. Břečková, P., Havlíček, K. 2013. Leaders management and personnel controlling in SMEs. *European Research Studies Journal*, 16(4), 3-14.
5. Chaltopadhyay, S., Das-Gupta, A. 2002. The Personal Income Tax in India: Compliance Cost and Compliance Behavior of Taxpayers. New Delhi: National Institute of Public Finance and Policy.
6. Djankov, S., McLiesh, C., Ramalho, R.M. 2006. Regulation and growth. *Economics Letters*, 92(3), 395-401.
7. Dubrova, T. A., Ermolina, A. A., Esenin, M. A. 2019. Innovative Activities of SMEs in Russia: Constraints and Growth Factors. *International Journal of Economics & Business Administration*, 7(Special 2), 26-40.
8. European Commission. 2017. SBA Country fact sheet 2016. Brussels: European Commission.
9. European Parliament. 2016. Barriers to SME growth in Europe. Strasbourg: European Parliament.
10. Franzoni, L. 2000. Tax Evasion and Tax Compliance. In *Encyclopedia of Law and Economics*, ed., by B. Bouckaert and G. DeGeest, vol. 4, 51-94. Cheltenham: Edward Elgar.
11. Grima, S., Asllani, G., Spiteri, J., Daka, N. 2019. The Cost and Information Management Effect in SMEs: An Empirical Analysis. *European Research Studies Journal*, 22(3), 360-369.
12. Hanfan, A., Setiawan, A. I., Ikhwan, A. 2018. Exploiting regio-centric product advantage to increase small and medium enterprises' (SMEs) marketing performance. *International Journal of Economics and Business Administration*, 6(2), 3-26.
13. Havlíček, K., Thalassinos, I. E., Berezkinova, L. 2013. Innovation management and controlling in SMEs. *European Research Studies Journal*, 16(4), 57-70.
14. James, S., Alley, C. 2004. Tax compliance, Self-Assessment and Tax Administration. *Journal of Finance and Mangement in Public services*, 2(2), 27-42.
15. Milavec, U., Klun, M. 2011. Familiarity with Measures to Reduce Administrative Burdens in the Public and Private Sector in Slovenia. *Uprava*, 11(1), 7-23.
16. Ministry of the Interior. 2013. Enotna metodologija za merjenje stroškov, ki jih zakonodaja povzroča subjektom. Ljubljana: Ministry of the Interior.
17. Pavlák, M. 2018. Barriers to the Internationalization of Czech SMEs. *European Research Studies Journal*, 21(2), 453-462.
18. Rasch, D., Teuscher, F., Guiard, V. 2007. How robust are tests for two independent samples? *Journal of statistical planning and inference*, 137(8), 2706-2720.
19. Ravšelj, D., Aristovnik, A. 2018. Administrative Barriers for SMEs in the Field of Tax Compliance and Financial and Accounting Reporting: Evidence from Slovenia. *Problemy Zarządzania*, (1/2018 (73), t. 2), 75-90.
20. Ravšelj, D., Kovač, P., Aristovnik, A. 2019. Tax-Related Burden on SMEs in the European Union: The Case of Slovenia. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 10(2), 69-79.
21. Ropret, M., Aristovnik, A., Ravšelj, D. 2018. The Perception of Administrative Barriers and Their Implications for SMEs' Performance: Evidence from Slovenia. *Zagreb International Review of Economics & Business*, 21(SCI), 55-68.
22. Rupeika-Apoga, R., Saksonova, S. 2018. SMEs' Alternative Financing: The Case of Latvia. *European Research Studies*, 21(3), 43-52.
23. Rupeika-Apoga, R., Solovjova, I. 2017. Access to Finance for Latvian SMEs. *European Research Studies Journal*, 20(3A), 57-68.
24. Setyawati, S. M., Nurfaizal, Y., Dwiatmadja, C., Anggraeni, A. I. 2019. Creative Self-Efficacy: A New Approach to Social Support and Creativity of SMEs' Owners. *International Journal of Economics & Business Administration*, 7(1), 64-75.
25. Slabe-Erker, R., Klun, M. 2012. The contribution of institutional quality to lowering company compliance costs. *African Journal of Business Management*, 6(8), 3111-3119.
26. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). 2000. Promoting Transparency and Financial Disclosure: Accounting by Small and Medium-Sized Enterprises. Geneva: United Nations Conference on Trade and Development.
27. World Bank. 2017. Doing Business Data. Washington DC: World Bank.